

Agendapunt 11

Vastgesteld in de bestuursvergadering van 23 april 2020.

Jaarplan 2020

Het Jaarplan 2020 is opgesteld voordat de maatregelen in verband met het corona-virus werden ingesteld. Deze maatregelen leiden ertoe dat het houden van fysieke bijeenkomsten gedurende een langere periode niet mogelijk zal zijn. Communicatie vindt in de tussentijd digitaal plaats. Gekeken wordt op welke wijze lopende zaken kunnen worden voortgezet en nieuwe punten kunnen worden voorbereid. Voor veel besluitvormingsprocessen bestaat thans onzekerheid of deze kunnen doorgaan en wanneer deze opnieuw worden opgepakt.

In het Jaarplan legt het bestuur de doelen vast die zij in 2020 voor de vereniging wil halen. Het Jaarplan focust behalve op de lopende taken ook op nieuwe taken.

Het Jaarplan 2020 komt grotendeels voort uit het Beleidsplan 2014-2018. Dit beleidsplan is door de Algemene Vergadering van Leden (AVL) in 2019 met een jaar verlengd. In juni 2020 wordt een nieuw beleidsplan aan de AVL voorgelegd. Dit nieuwe beleidsplan 2020-2023 kan invloed hebben op het nu voorliggende jaarplan m.b.t. de uitvoerende taken. Een aantal zaken uit dit beleidsplan worden daarom in dit jaarplan vast meegenomen.

Het bestuur, dat in juni 2019 is aangetreden en dat in januari 2020 is gecompleteerd, zet in op de vaststelling van een nieuw beleidsplan. Het advies van de taskforce PR zal worden geïntegreerd in dit nieuwe beleidsplan. Daarnaast wordt nader kennis gemaakt met de Raad van Toezicht, de Rekencommissie en de bestuursleden van de stichting Hulpfonds. Met de vrijwilligers uit de commissies en werkgroepen wordt kennis gemaakt. De kennismakingen zullen in 2020 moeten leiden tot een gesprek over een werkwijze die efficiënt is én het mogelijk maakt op een juiste manier de doelen te implementeren. Nieuw is de bijeenkomst voor de secretarissen.

De door Heemschut opgestelde ambities zijn vooral afhankelijk van de betrokkenheid, de samenwerking en inzet van alle vrijwilligers. Zelfwerkzaamheid binnen de lijnen zoals vastgesteld door de vereniging vormen het uitgangspunt. Basis voor het goed functioneren van de gehele vereniging is kennis en kunde, kennismaking, uitwisseling en communicatie; de informele (leer)weg is naar de mening van het bestuur hiervoor de eerste en meest aangewezen ingang.

Met de Raad van Toezicht zal worden overlegd op welke wijze zij zelf een kans ziet in het kader van o.a. versterking en verjonging van de commissies en de relatie met lokale organisaties, alsmede de kennisontwikkeling in relatie tot de invoering van de Omgevingswet.

Qua organisatie heeft het bestuur in 2020 speciale aandacht voor het Hulpfonds, waarvan de statuten dienen te worden aangepast maar waarvan ook de relatie met de vereniging opnieuw zal worden onderzocht.

Het bestuur kan voor de uitvoering terugvallen op de inzet van de medewerkers van **het landelijk bureau**. Met een beperkt aantal FTE's verrichten de medewerkers een groot aantal reguliere taken met betrekking tot het 'going concern' van de vereniging. Dit zijn o.a. de ledenadministratie, onderhoud van de website en sociale media, het maken van het tijdschrift, het samenstellen van nieuwsbrieven en het opstellen en coördineren van het jaarverslag. Op de achtergrond, en voor leden vaak minder zichtbaar, verzorgt het landelijk bureau ook de verslaglegging van bestuursvergaderingen, regelt zij de (nieuwjaars)bijeenkomsten en de ALV, ondersteunt zij het Hulpfonds en onderhoudt ze de financiële administratie. Het landelijk bureau heeft ook een intern agenderende functie. Richting bestuur en commissies betreft dat voorbeeld de governance, een onderwerp dat ook in 2020 op de agenda zal staan.

Het landelijk bureau is daarnaast voor externen meestal het eerste aanspreekpunt als het gaat over vragen of meldingen. Een belangrijke inhoudelijke hoofdtaak is het ondersteunen, stimuleren en adviseren van de commissies en de werkgroepen. Een aantal commissies verricht haar werkzaamheden (bijna volledig) zelfstandig, in een aantal gevallen, zeker waar sprake is van bovenlokaal of regionaal belang, kan worden of wordt teruggevallen op het landelijk bureau. Daarnaast begeleidt het landelijk bureau de meldingen richting de commissies, die onder meer binnen komen via de website. Zij onderhoudt intensief contact met de vrijwilligers als het gaat om bijvoorbeeld bezwaar en beroep en pr- en communicatie.

In 2020 zet het landelijk bureau mede naar aanleiding van het advies van de Taskforce PR en Marketing in op het stroomlijnen van de vormgeving van het drukwerk en de uitgave van folders en een of twee nieuwe uitgaven in de Heemschutserie. Ook wordt de vakbeurs Monument ondersteund. Met de Stichting Kastelen, Buitenplaatsen en Landschappen wordt gewerkt aan een kennisbijeenkomst.

Tevens ondersteunt het landelijk bureau de Werkgroep Monumentale Kunst met het opzetten van een website met te herplaatsen monumentale kunst. De Werkgroep Post '65 wordt ondersteund met de opzet van een kennisbijeenkomst. Met studenten van de Reinwardt academie wordt een enquête vormgegeven en uitgezet bij burgers over kennis over en belang van mobiel erfgoed. Er is in 2020 plaats voor een stagiair van een relevante (erfgoed)opleiding.

Een andere pijler betreft de contacten van het landelijk bureau met andere collega-organisaties, die vaak thematisch georiënteerd zijn, zusterorganisaties als Europa Nostra en Kunsten '92, maar ook de (rijks) overheid, van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) tot het Ministerie van OCW, het Planbureau voor de Leefomgeving, de Erfgoedinspectie etcetera. Deze contacten maken dat Heemschut wordt gehoord in het veld. In het kader van de komende Tweede Kamerverkiezingen wordt ingezet op een brede lobby voor erfgoed.

In 2020 hebben de volgende thema's op het gebied van belangenbehartiging bijzondere aandacht:

Omgevingswet

De Omgevingswet wordt in 2021 van kracht. Heemschut zet middels haar vrijwilligers in op het belang van opname van erfgoed(waarden) en identiteit in de Omgevingsvisies van alle gemeenten. Deze kapstok is essentieel om daarna in het Omgevingsplan de borging van Erfgoed te bewaken of tot stand te brengen. Voor de vrijwilligers zal worden ingezet op kennisontwikkeling, het liefst waar mogelijk samen met andere organisaties. Hiertoe zullen bijeenkomsten of cursusdagen worden ontwikkeld of aangeboden.

Energietransitie en erfgoed

De energietransitie raakt ons erfgoed en onze omgeving. Heemschut zet in op het uitdragen van haar standpunten: eerst zonnepanelen op bestaande daken van bedrijven en stallen. Aantasting van het waardevol cultuurlandschap moet worden voorkomen. Dat geldt ook voor de plaatsing van

windturbines. Verduurzaming van monumenten kan, mits bewezen duurzaam en geen onevenredige aantasting van het erfgoed plaats vindt. Deze opvattingen dienen behalve in de RES (Regionale Energie Strategieën) ook te worden ingebracht in provinciaal beleid en gemeentelijke omgevingsvisies. We vragen commissies hierin het voortouw te nemen, samen te werken en waar mogelijk een project- of werkgroep te organiseren.

Religieus Erfgoed

Met een financiële bijdrage vanuit de RCE wordt in een traject van drie jaar ingezet op het leggen van verbinding tussen de vrijwilliger en overheden en kerkgenootschappen. Middels een enquête en regionale bijeenkomsten informeren en inspireren we bij de totstandkoming van het traject rond afstoten en herbestemmen van kerkgebouwen. Kerkvisies spelen daarbij een centrale rol. Een gevormde werkgroep wordt ondersteund dankzij de financiële bijdrage. In 2020 wordt met een ingehuurd projectleider ingezet op 1. Verzamelen van gegevens over alle lokale erfgoed betrokken organisaties, 2. Het uitzetten van een enquête onder deze organisaties, 3. Het organiseren van bijeenkomsten met de ondersteunende projectgroep en 4. Het leveren van een aantal handreikingen voor vrijwilligers in dit proces.

Bescherming interieur(ensembles)

Eind 2019 is een belangrijk rapport verschenen van de *commissie Pechtold*. Onder de titel 'van Terughoudend naar betrokken' worden adviezen gegeven over een visie op de Collectie Nederland. De aanpak van de aanwijzing van historische interieuresembles staat daarbij, evenals dat van mobiel erfgoed, bij Heemschut hoog op de agenda. Dit zal in 2020 tot uiting blijven komen in de lobby voor aanwijzing van de meest bijzondere interieurs en -ensembles. Aan de vrijwilligers van Heemschut en verwante organisaties wordt inbreng gevraagd.

Mobiel erfgoed

Er zijn veel vragen rond (instandhouding en bescherming van) mobiel erfgoed. Heemschut zet zich in voor selectie en aanwijzing van iconen, en helder en eenduidig beleid voor behoud, bescherming en instandhouding, in de wetenschap dat naast musea vooral particulieren hier aan bijdragen.

Particuliere eigenaren

Een pilot om een aantal eigenaren te ondersteunen met een restauratiebijdrage (de Monumentenpremie) zal worden geëvalueerd en mogelijk voortgezet, indien de fondsen hiertoe mede positief besluiten.

Projecten vanuit de commissies

De werkzaamheden van commissies en werkgroepen zijn gericht op het handelend optreden bij bedreigd erfgoed (re-actief), maar ook op het pro-actief inspelen op ontwikkelingen in visievorming en beleid bij overheden.

De nieuwe commissie Drenthe heeft eind 2019 als eerste commissie een separaat werkplan ingediend bij het bestuur met door hen te initiëren activiteiten.

De commissie Groningen zet extra in op het Oldambt en het aardbevingsgebied. Hiertoe wordt een plan ontwikkeld en gedacht over een publicatie.

Het project Red de Stolp in Noord-Holland loopt door middels een regulier overleg. De commissie heeft tevens contact met de stichting voor Landelijk Schoon over overname van haar werkzaamheden.

In Zeeland en de commissies Groningen, Friesland en Drenthe lopen initiatieven voor inventarisatie van Post '65 architectuur, stedenbouw en landschap.

In Overijssel heeft het verduurzamen van monumenten de bijzondere aandacht, evenals erfgoed bij waterschappen.

Een aantal commissies heeft inmiddels leden aangedragen die zijn aangesloten bij de werkgroep Kerkvisies – Religieus Erfgoed.

Vereniging

Beleidsplan

In 2020 zal een nieuw beleidsplan worden voorgelegd. Met de stichting Hulpfonds wordt gekeken naar haar statuten en de structuur tussen vereniging en fonds.

Commissiesamenstelling

Niet alle commissies zijn optimaal geëquipeerd. De samenstelling, omvang en kwaliteit van onze commissies zal ook in 2020 bijzondere aandacht vergen. Commissies zullen zelf expliciet aan de slag moeten gaan om de blinde vlekken in deskundigheid en geografische spreiding op te heffen. Bestuur en bureau willen hierin ondersteunen.

Samenwerking

Samenwerking tussen (leden van) commissies zal worden bevorderd. Dit kan door deskundigheidsbevordering of boven regionale/boven provinciale projecten. Samenwerking met tussen werkgroepen en commissies is eveneens een aandachtspunt.

Ledenbinding en werving

Van de vrijwilligers in de commissies en werkgroepen wordt een actieve houding verwacht ten aanzien van erfgoedbescherming, alsmede bij promotionele activiteiten ter versterking van de vereniging. Initiatieven op het gebied van projecten hierin worden gepromoot en ondersteund, waar mogelijk ook financieel. Het motto is: efficiënt en effectief. Er wordt niet ingezet op dure campagnes. De uitkomsten van de Taskforce PR en Marketing worden gedeeld met de commissies. Ledenwerving zal voornamelijk slagen in combinatie met verschillende (lopende) activiteiten en bijeenkomsten. De terugkoppeling aan de melders van bedreigingen is essentieel. Hen moet worden gevraagd om (met hun buurtgenoten) lid te worden.

Het landelijk bureau is beschikbaar om commissies en vrijwilligers te begeleiden in het meer zichtbaar maken van het werk en de standpunten van de commissies. De landelijke inzet is gericht op deelname aan de Monumentenbeurs en de uitgave van een nieuw boekje in de Heemschut-serie.

Strategische samenwerking

Het ligt voor de hand om meer strategische samenwerking te zoeken met bijvoorbeeld historische verenigingen om deze te betrekken bij zowel het signaleren van kritische ontwikkelingen in gemeenten als bij het organiseren van lokaal draagvlak. In 2019 is hiertoe de ledenbijdrage voor deze organisaties ongeveer gehalveerd van 70 euro naar 37,50 euro. Het bestuur hoopt dat de commissies in 2020 zelf initiatieven ontwikkelen om meer lokaal draagvlak te genereren.

Heemschut Academie

Kennisbevordering onder de vrijwilligers is een belangrijk doel voor de vereniging voor de komende jaren. Sinds 2018 gebeurt dit onder de naam van de Heemschut Academie. Onder deze naam worden een beperkt aantal bijeenkomsten aangeboden die door Heemschut zelf worden georganiseerd. Input van commissies is hierbij belangrijk. De meeste activiteiten en cursussen van andere aanbieders worden aangeboden via de eigen website.

Voor wensen tot ondersteuning die de commissies en werkgroepen zelf te boven gaan is het eerste uitgangspunt dat ook vanuit deze commissie of werkgroep gekeken zal moeten worden naar de eigen initiatieven- en organisatiemogelijkheden, waarbij de organisatiewijze van de vereniging leidend is.